

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Μαριάννα Ιγνατάκη | Ατομική Έκθεση

Σε ένα βαθύ, σκοτεινό δάσος έπλεκαν τα γένια ερωτευμένων παπαγάλων

Εγκαίνια: **Τετάρτη, 15 Μαΐου στις 8μ.μ.**

Διάρκεια έκθεσης: 15.05.19 - 08.06.19

Με αναφορές στην κινεζική φιλοσοφία και τη παράδοση, σε γενειοφόρες κυρίες και *μαλλιανθρώπους*, στο τσίρκο αλλά και την όπερα, η ατομική έκθεση της Μαριάννας Ιγνατάκη πραγματεύεται μεταξύ άλλων θέματα φύλου, ταυτότητας, ετερότητας και αποκλεισμού και έννοιες που την απασχολούν εδώ και χρόνια όπως το όμορφο και το γκροτέσκο.

Μορφές κυρίαρχες και κυριαρχικές, δίχως σημάδια ευαλωτότητας, κρύβονται ή αποκαλύπτονται πίσω από μάσκες και μαλλιά, την ίδια στιγμή που το γελοίο και το τρομερό συνυπάρχουν και εναλλάσσονται σε έναν κόσμο όπου το “διαφέρειν” δεν αποτελεί μόνο το θέμα κάποιου αστικού μύθου, κλισέ ή καρναβαλικής μεταμφίεσης, το αντικείμενο ανθρωπολογικής περιέργειας ή γελοιοποίησης, αλλά και μια νέα κανονικότητα.

Στην παρούσα έκθεση όπως και σε εκείνη που παρουσίασε πρόσφατα στο Αλατζα Ιμαρέτ στη Θεσσαλονίκη, θέματα ρατσισμού και φυλής, τίθενται πλάι-πλάι με θέματα ταυτότητας και φύλου. Η γενειάδα σε μια λευκή γυναίκα μπορεί να θέτει υπό αμφισβήτηση στις θεωρίες του Δαρβίνου πάνω στη σεξουαλική επιλογή μόνο το φύλο της, μια γενειάδα όμως σε μια μαύρη γυναίκα αμφισβητεί ακόμη και το είδος της. Όμοια, περιπτώσεις όπου η ταυτότητα ή η έκφραση του φύλου διαφέρει από το εκχωρημένο φύλο τους, αντιμετωπίζονται ως εξωτικά πουλιά. Η Ιγνατάκη με τα έργα της μας μεταφέρει ακριβώς εκεί, σε εκείνο το μυστήριο, βαθύ, σκοτεινό δάσος με τους ερωτευμένους παπαγάλους.

Bio.

Η **Μαριάννα Ιγνατάκη** γεννήθηκε το 1977 στη Θεσσαλονίκη και ζει στο Βερολίνο. Ξεκίνησε τις σπουδές της στην Αρχιτεκτονική Σχολή του Technische Universität της Βιέννης και στη συνέχεια μετακόμισε στη Γαλλία για να σπουδάσει εικαστικά στη Σχολή Καλών Τεχνών του Σέντ Ετιέν. Το διάστημα 2010-2017 έζησε και εργάστηκε στο Πεκίνο. Έχει κάνει επτά ατομικές εκθέσεις: “Σε ένα βαθύ, σκοτεινό δάσος έπλεκαν τα γένια ερωτευμένων παπαγάλων”, στη Δημοτική Πινακοθήκη Θεσσαλονίκης, Αλατζά Ιμαρέτ (2018), “Η Josie, η Πανοπλία και ο Μαλλιάνθρωπος” στη γκαλερί CAN Christina Androulidaki στην Αθήνα (2017), “The End of Magic” στο Outpost project space στο Άμστερνταμ (2012), “Sphinx” στη γκαλερί Fake Space στο Πεκίνο (2011), “This Joke Ain’t Funny Anymore” σε επιμέλεια του Απόστολου Καλφόπουλου στη γκαλερί Ζήνα Αθανασιάδου στη Θεσσαλονίκη (2009), “Coitus Interruptus” (διπλή ατομική) στο Public Room Project Space στα Σκόπια (2008) και μία ακόμη έκθεση με τη συνεργασία της γκαλερί Λόλα Νικολάου στη γκαλερί Φλέμινγκ στη Θεσσαλονίκη (2004). Έχει συμμετάσχει σε πλήθος ομαδικών εκθέσεων σε Ελλάδα, Κίνα, Ισπανία, Ολλανδία, Γαλλία, Γερμανία και στις ΗΠΑ. Εκπροσωπείται από τη γκαλερί CAN, Αθήνα | www.can-gallery.com

ΜΑΡΙΑΝΝΑ ΙΓΝΑΤΑΚΗ

του Δ. Φράγκου

Στο εικαστικό έργο της Μαριάννας Ιγνατάκη, σημειώνει ο Απόστολος Καλφόπουλος, σ' ένα διεισδυτικό κείμενο στον κατάλογο της προηγούμενης έκθεσής της στην Θεσσαλονίκη, «This joke ain't funny anymore», στεκόμαστε απέναντι από τις επιταγές του ιδεατού σώματος που συνοψίζονται στο τριαδικό σχήμα Όμορφο-Λογικό-Ηθικό. Στις επιταγές αυτές, το Γκροτέσκο αντιπαραβάλλει το Άσχημο, το Παράλογο και το Ανήθικο, την ίδια την Ετερότητα. Όμως αυτή η ετερότητα δεν είναι εντελώς ξένη. Η Rosi Braidotti την ονομάζει «οικεία ξενικότητα». Η Julia Kristeva υποστηρίζει ότι αυτή η ετερότητα περικλείει εκείνες τις αβίωτες, επαίσχυντες και ανοίκειες ζώνες της κοινωνικής ζωής.. Το υποκείμενο συγκροτείται μέσω της δύναμης του αποκλεισμού της ετερότητας. Το γκροτέσκο σώμα είναι το σώμα αυτού του αποκλεισμού.

Το σημείωμα του επιμελητή της πρόσφατης έκθεσής της με τον τίτλο *Η Josie, η Πανοπλία και ο Μαλλιάνθρωπος*, στην CAN Christina Androulidaki Gallery στην Αθήνα, αναφερόταν στην ιδέα της παραμόρφωσης (body modification) και της χρήσης του «σώματος ως κρησφύγετο» και —εύστοχα— αναδείκνυε συνδέσεις με το φαντασιακό φορτίο της Κίνας, όπου εργαζόταν πριν εγκατασταθεί στο Βερολίνο, καθώς και με τομείς της κοινωνικής θεωρίας, για τους οποίους το ανθρώπινο σώμα διαμορφώνει και μεταρρυθμίζει τη δομή της κοινωνίας, ενώ παράλληλα διαμορφώνεται και το ίδιο μέσα από την κοινωνία η οποία αλλάζει.

Όλα αυτά, που μπορούν να προκαλέσουν έξαψη ή καχυποψία στον ανθρωπολόγο, κάνοντας τον ψυχαναλυτή να τρίβει τα χέρια του, εξακολουθούν να υπάρχουν στη δουλειά του Αλατζά Ιμαρέτ. Η Έφη Ζουμπούλη* θα μπορούσε να εντοπίσει τις τρεις τεχνικές, που η βιβλιογραφία συνδέει με το γκροτέσκο, την παρουσία επινοημένων συγχωνευμένων μορφών ή σύνθετων δημιουργημάτων, τη «βεβήλωση» και την «υπερβολή», εφαρμοσμένες πάνω σε υφιστάμενες ιδέες και έννοιες και την αντιπαράθεση ανάμεσα στο γελοίο και το τρομερό. Θα μπορούσε να επαληθεύσει τη διαπίστωσή της ότι *Η γλώσσα του γκροτέσκου φαίνεται να αναδύει δύο βασικές ιδιότητες σαν αίσθηση: τη μοναξιά και την επικινδυνότητα. Είναι ταυτόχρονα σκιερή και σκιαγμένη θα έλεγε κανείς, τρομακτική και τρομαγμένη. Σου αφηγείται το φόβο της αλλά την ίδια στιγμή και τον δικό σου.*

Ωστόσο, το ερμηνευτικό σχήμα με συντεταγμένες Ιερώνυμο, Αρτώ, Μπαταίγ, Κλοσσόφσκι, Μίκυ, Μάνγκα και Μαρκήσιο κάπου αισθάνεται αμήχανα. Έχω μια αίσθηση ότι η διακύβευση περιπλέκεται και συγχρόνως ορίζεται, σχεδόν με όρους νομικού κειμένου, από την ίδια την Μαριάννα Ιγνατάκη: [...] *Μεταξύ των θεμάτων είναι πορτραίτα με καλυμμένα πρόσωπα και «μαλλιάνθρωποι», καθώς και σκηνές που δείχνουν επαναλήψεις, ακολουθώντας μιας μορφής γεωμετρία. Αυτό που με ενδιαφέρει σε αυτές τις σκηνές είναι ότι βρίσκονται στα όρια του κωμικοτραγικού και του γελοίου, φέρνοντας στο μυαλό μου λέξεις όπως ακροβασία, παραμόρφωση και έκσταση[...].* Η, ο τίτλος της έκθεσης: «*Σε ένα βαθύ, σκοτεινό δάσος έπλεκαν τα γένια ερωτευμένων παπαγάλων*» (*In a deep, dark forest they were braiding the beards of parrots in love*). [...] *Μου αρέσει να σκέφτομαι αυτή την έκθεση σαν ένα τρελό χορό από περίεργα, μυστηριώδη όντα, σε ένα σκοτεινό δάσος [...].* Όπως το δάσος όπου οδηγεί η πύλη της τοιχογραφίας που μπορεί να δει κανείς μπαίνοντας στο Αλατζά Ιμαρέτ. Ως προς τον παπαγάλο τώρα, προέκυψε από μια σκηνή που διάβασα στο βιβλίο του Enrique Vila-Matas «*Στο Κάσσελ δεν υπάρχει λογική*», στην οποία το αφεντικό ενός παπαγάλου τον σκοτώνει γιατί δεν μπορούσε να του πει «*σ' αγαπώ*» [...] *Μου αρέσει πολύ αυτή η σκηνή γιατί νομίζω ότι ταιριάζει ακριβώς με το*

κλίμα στο οποίο κινείται η δουλειά μου [...]. Όσο για τη λειτουργία της μάσκας, «Ένας ερωτισμός όπου το κεφάλι δεν πρέπει, δεν μπορεί να συμμετέχει».

Η αφαίρεση και ο κριτικός αναστοχασμός στο σημείωμα, που διαβάζουμε στην ιστοσελίδα της, ενισχύουν την υποψία ότι στο έργο της Μαριάννας Ιγνατάκη δεν έχουμε να κάνουμε με μια μονοσήμαντη αντιστοίχιση ανθρωπολογικών ή ψυχαναλυτικών συλλήψεων με οπτικά προϊόντα, όσο με ένα αμάλγαμα, του οποίου η συγκαλυμμένη υψηλή συγκέντρωση υδραργύρου απειλεί κάθε σημασιολογική περιπλάνησή μας: *Η χρήση της ακουαρέλας της επιτρέπει να εισέλθει σε έναν ασαφή, υποσυνείδητο κόσμο, ο οποίος κατακλύζεται από εικόνες μιας δικής της μυθολογίας. Η δουλειά της κυμαίνεται από μινιμαλιστικές σκηνές και πορτραίτα έως υπερβολικές, κιτς, ροκοκό εμπνεύσεως συνθέσεις. Εργάζεται πάνω σε αρχειακό υλικό, που έχει αναφορές στην ιστορία, την τέχνη και τη μόδα. Η ρευστότητα του υλικού της επιβάλλει μια συνθήκη διαρκούς επαναπροσδιορισμού στις εικόνες, αποκαλύπτοντας έτσι το λόγο, για τον οποίο αυτές εξ αρχής επιλέχθηκαν ως σημεία εκκίνησης. Στο πλαίσιο μιας διαδικασίας που αναπτύσσεται με λογική κολλάζ, κατασκευάζει αμφίσημες, σουρεαλιστικές σκηνές, που παίζουν με την έννοια του παραλόγου, συσχετίζοντας εμφανώς ετερογενή στοιχεία, τα οποία συνδέει η οργάνωση της σύνθεσης. Εισάγοντας απροσδόκητες λεπτομέρειες, συχνά με μια αίσθηση σκοτεινού χιούμορ, η αρχική σημασία των φαινομενικά συνηθισμένων σκηνών αναστρέφεται ή διαστρέφεται, καταλήγοντας σε καταστάσεις ειρωνικές, παράξενες και γκροτέσκες.*

Οι αλλόκοτες τελετουργίες στις εικόνες της Μαριάννας Ιγνατάκη είναι άλλος ένας αντιπερισπασμός του ζωγράφου-ταχυδακτυλουργού, που εκτρέπει τον θεατή σε μια διαδικασία αποκρυπτογράφησης του αφηγηματικού μίτου, χωρίς να τον προειδοποιεί ότι εδώ δεν υπάρχει η ασφάλεια μιας «προγραμματικής» ζωγραφικής, αλλά η ανησυχία του παιχνιδιού χωρίς κανόνες. Ότι είναι αναγκαίο να βουτήξει στην τελετουργία της «κατασκευής» του πίνακα, να αισθανθεί στο δικό του σώμα τον τρόπο με τον οποίο αυτή η αισθησιακή απτική σχέση του πινέλου με την επιφάνεια του χαρτιού αναπτύσσει μια ασταθή σχέση έλξης με το ανοίκειο, σχεδόν σαν εκείνη του Dante Gabriel Rossetti με την κόμη μίας Αυρηλίας (ή μίας Λίλιθ).

Αφήνοντας τον Καλλιτέχνη-Μάγο να διερευνά την όψη του αρρήτου, η ισορροπίστρια Μαριάννα Ιγνατάκη σημαδεύει στο ανθρώπινο, δίνοντας μορφή στο απροσδιόριστο που φλερτάρει με το πραγματικό, λοξοκοιτάζοντας συγχρόνως στην επικράτεια της παραβίασης και της επιθυμίας. Η θεματολογία-προπέτασμα του βίντατζ φωτογραφικού υλικού από τη δύση (φωτογραφίσεις γυναικών με μακριά μαλλιά έως και yoga practitioners) και από την ιαπωνική ιστορία δημιουργεί ένα πολλαπλά αναγνώσιμο πλέγμα εικόνων, αποσπασματικών αφηγήσεων και ζωγραφικών χειρισμών. Οι εικόνες με τις ελεύθερες δύτερες του Ιάπωνα φωτογράφου Yoshiyuki Iwase της επιτρέπουν μια κατάδυση, χωρίς αναπνευστήρα, στον ταμειυτήρα των εμμονών και της εμμονής με τον γρίφο της ζωγραφικής.

*Έφη Ζουμπούλη, *Grotesque is my middle name, με αφορμή εικόνες των Suehiro Maruo και Takato Yamamoto*, Ερευνητική εργασία, Τμήμα Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ. 2013

Δημήτρης Φράγκος
Ζωγράφος
Καθηγητής Τμήματος Αρχιτεκτόνων Α.Π.Θ.